

ROZKAZOVACÍ ZPŮSOB

Pravidelné formy rozkazovacího způsobu

Pro tvoření pravidelných forem rozkazovacího způsobu použijte sloveso ve 3. osobě plurálu (tvar *oni*). Nejdřív odstraňte koncovku *-ou/-ají/-í*, tím získáte tzv. kořen slova. Pak přidejte koncovky rozkazovacího způsobu podle tabulky níže.

a) Pokud kořen slova končí na jeden konsonant, přidejte *-te*, například:

3. os. pl. (tvar <i>oni</i>)	(<i>učit</i>) → (<i>oni</i>) uč-í
rozkazovací způsob (2. os. sg. – <i>ty</i>)	uč!
rozkazovací způsob (1. os. pl. – <i>my</i>)	učme!
rozkazovací způsob (2. os. pl. – <i>vy</i>)	učte!

b) Pokud kořen slova končí na dva konsonanty, přidejte *-i*, *-ete/-ěte*, například:

3. os. pl. (tvar <i>oni</i>)	(<i>říct</i>) → (<i>oni</i>) řkn-ou
rozkazovací způsob (2. os. sg. – <i>ty</i>)	řkni!
rozkazovací způsob (1. os. pl. – <i>my</i>)	řkněme!
rozkazovací způsob (2. os. pl. – <i>vy</i>)	řkněte!

c) Pokud sloveso končí ve 3. os. pl. na *-ají*, přidejte ke kořenu slova *-ej*, *-ejte*, například:

3. os. pl. (tvar <i>oni</i>)	(<i>dělat</i>) → (<i>oni</i>) děl-ají
rozkazovací způsob (2. os. sg. – <i>ty</i>)	dělej!
rozkazovací způsob (1. os. pl. – <i>my</i>)	dělejme!
rozkazovací způsob (2. os. pl. – <i>vy</i>)	dělejte!

U některých sloves ze skupiny *-í* (typ *rozumět*) se pro tvoření rozkazovacího způsobu používá formální podoba 3. osoby pl., například ze dvojice *oni rozumí/rozumějí* používáme pro tvoření rozkazovacího způsobu tvar *rozumějí* (*rozuměj*, *rozumějme*, *rozumějte*).

Pokud kmen tvaru rozkazovacího způsobu končí na *-d*, *-t*, *-n*, dochází k měkčení, například *uklidit* > *uklid'*, *vrátit* > *vrať*, *zapomenout* > *zapomeň*.

Formy rozkazovacího způsobu pro 1. os. pl. (*my*) nejsou v běžně mluveném jazyce příliš časté.

Nepravidelné formy rozkazovacího způsobu

Některá slovesa tvoří tvary rozkazovacího způsobu nepravidelně:

být > buď! buďme! buďte!

mít > měj! mějme! mějte!

jíst > jez! jezme! jezte!

koupit > kup! kupme! kupte!

mít > měj! mějme! mějte!

přijít > přijď! přijďme! přijďte!

sníst > sněž! sněžme! sněžte!

hrát > hraj! hrajme! hrajte!

Pozor: Sloveso *jít* má rozkazovací způsob *jdí! jděme! jděte!*, ale také se používá kmen slovesa *běžet*: *běž! běžte! běžte!*

Pamatujte si: *Pojď sem! Pojďte sem!*

Negativní rozkazovací způsob

Záporný rozkazovací způsob se tvoří téměř výhradně od imperfektivních sloves. Například:

Infinitiv impf./pf.	Imperativ impf./pf.	Negativní imperativ
<i>psát/napsat</i>	<i>piš!/napiš!</i>	<i>nepiš!</i>
<i>brát/vzít</i>	<i>ber!/vezmi!</i>	<i>neber!</i>
<i>dávat/dát</i>	<i>dávej!/dej!</i>	<i>nedávej!</i>

Pamatujte:

jít, chodit, přijít > nechod! nechodte!

jet, jezdit, přijet > nejezdí! nejezděte!

Pozor na výjimku: *zapomínat/zapomenout: nezapomínej! nezapomínej!* Ale také: ***nezapomeň! nezapomeňte!***